

Barányi László,  
Göbölös Antal

## VISSZHANG

Az Országos Erdészeti Egyesület erdőművelési szakosztálya „Korszerű, mesterséges erdőfelújítási és erdőtelepítési eljárások”-at bemutató, szakosztályi ülést tartott 1977. szeptember 13–14-én. A bemutató a Kiskunsági Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság területét is érintette. Bemutatásra kerültek Solti-szigeten (Duna-ártér) felújítási területek, ahol gépi tuskózás után mélyforgatás mellett végzett, 2 éves nemesnyár—fűz erdősítést mutattunk be. Homokterületeinken végzett munkáink bemutatására, a kélesi kanyartól kiindulva: a kéleshalmi, debeák—szarkási, bogárzói, felsőkisteleki és pirtói határrészekeken át kalauzoltuk vendégeinket. A 25 km hosszú, terepen megtett út látnivalói bizonyították felújítási és telepítési eljárásaink több évtizedes sikerességét. A talaj-előkészítés alatt levő erdőfelújítási területtől a különböző korú erdőtelepítéseken át, a rudaskorú fiatalosig, szinte erdőművelési tevékenységünk teljes keresztmetszetét bemutattuk.

A kiemelt látnivalók között szerepelt: a teljes talaj-előkészítésre épülő erdőtelepítési technológiával létesített fiatalosok több száz hektárja mellett *néhány erdőrészlet is*, amely a mélylazításos technológia alkalmazásával létesült.

Szándékunk az volt, hogy érzékeltessük az alkalmazott, illetve bemutatott technológiák arányát gazdaságunknál, az alkalmazás indítékát: azokat a szakmai megfontolásokat, amelyek a választást inspirálták.

A bemutatót követő kiértékelés, a szakmai körökben még ma is vissza-visszatérő visszhang alapján úgy érezzük, szándékunk csak részben teljesült. Gazdaságunk jelentős erdőművelési feladatokat teljesít, így számunkra igen fontos, hogy elképzeléseink, törekvéseink megértésre találjanak.

A talaj-előkészítések—erdősítések technológiájának megválasztása alapvetően befolyásolja erdősítéseink eredményességét, azok minőségét és későbbi produktóját. Szakmánk jellegéből fakad, hogy ökonómiai számításainkat sem szabad rövid távra végezni, hanem azokat az erdő teljes ciklusára (véghasználati korig) ki kell terjeszteni.

A döntések felelőssége igen nagy, a ma eredményét kell biztosítani úgy, hogy munkánk eredménye utódaink kritikáját is kibírja, s államunk pénzeszközeivel is jól sáfárkodjunk.

1948 óta 26 000 hektár új erdő és 17 000 hektár erdőfelújítás valósult meg a gazdaság, illetve jogelődjei munkája nyomán. Az 1. táblázat mennyiségi adataival azt kívánjuk érzékeltetni, hogy a nagyságrendek a döntések meghozatalakor nyomasztóan nagy felelősséget tesznek vállainkra, több évtizedre előre vetítve.

Különleges termőhelyi adottságaink, az erdőművelési tevékenység vállalati eredményre gyakorolt meghatározó szerepe miatt mindig kísérletező, újat kereső gazdaság voltunk.

## A Kiskunsági EFAG erdősítéseinek megoszlása, késznléti fokoként

1977. évben  
(„E”-lap összesítések alapján)  
Ágazat: Erdőfelújítás

| Késznléti fok         | Összes<br>alávont<br>terület<br>ha-ban | Eredmény<br>%-ban | Ebből sarj<br>alávont ter.<br>ha-ban | Eredmény<br>%-ban |
|-----------------------|----------------------------------------|-------------------|--------------------------------------|-------------------|
| 1 éves                | 1 363,2                                | 55,74             | 294,2                                | 57,10             |
| Több éves             | 3 428,1                                | 73,43             | 678,9                                | 76,17             |
| Bef. terv.            | 1 241,3                                | 99,13             | 376,4                                | 100,00            |
| Befejezett            | 1 284,9                                | 98,90             | 219,1                                | 100,00            |
| Összesen:             | 7 317,5                                | 78,96             | 1 568,6                              | 81,93             |
| Ágazat: Erdőtelepítés |                                        |                   |                                      |                   |
| 1 éves                | 879,3                                  | 51,76             |                                      |                   |
| Több éves             | 2 009,3                                | 70,51             |                                      |                   |
| Eef. terv.            | 768,2                                  | 99,94             |                                      |                   |
| Befejezett            | 741,4                                  | 100,00            |                                      |                   |
| Összesen:             | 4 398,2                                | 76,87             |                                      |                   |
| MINDÖSSZESEN:         | 11 715,7                               |                   | 1 568,6                              |                   |

Ma eredményes és kiforrott erdősítési technológiánk, amely a teljes talaj-előkészítésen alapul, hosszú, rögzös út eredménye, s még ma is finomítjuk, törekvésünk, hogy mind plasztikusabban simuljon az adott helyi körülményekhez és fokozottabban hasznosítsa tájunk (termőhelyeink) minimum faktorát: a vizet.

Meggyőződésünk; munkánk gazdaságossága, értelme nemcsak azon keresztül mérhető, hogy az első kivitelnél milyen önköltségi mutatókkal dolgozunk, de igenis alapvetőnek tartjuk a létrehozott erdő minőségét, várható produkcióját.

1973-ban elsők között voltunk, akik az új, részleges talaj-előkészítésen alapuló, mélylazításos erdősítési technológiát félüzemi méretekben, a variációk szinte teljes skálájában kipróbáltuk. Eredményeinket a 2. táblázatban foglaltuk össze.

Az 1. és 2. számú táblázat összevetése mutatja azt az arányt, amelyet a teljes volumenünkből a mélylazításos technológia képvisel, s érzékelteti az elért eredményességet is.

Tapasztalataink alapján a mélylazítással nem helyettesíteni akarjuk a mélyforgatást, hanem eszköztárunkat kívánjuk kiszélesíteni.

A mélylazításos technológia alkalmazására az alábbi területeket tartjuk alkalmasnak:

A) Jó minőségű akác- és hazai nyárállományaink sarjüzemmódban történő felújítása esetén, a gyökérszaggatás biztosítása.

**Mélylazításos (részleges talaj-előkészítésen alapuló) erdősítési technológiával  
létesített fiatalosok értékelése**

**Ágazat: Erdőtelepítés**

| Telepítés éve                | Céláll.<br>típ. | Alávont<br>terület<br>ha-ban | Halmazódás<br>(X-ros)<br>Súlyozott | Eredmény<br>%-ban |
|------------------------------|-----------------|------------------------------|------------------------------------|-------------------|
| 1973                         | F.-fenyő        | —                            | —                                  | —                 |
| 1974                         | F.-fenyő        | 209,6                        | 1,57                               | 77,5              |
| 1975                         | F.-fenyő        | —                            | —                                  | —                 |
| 1976                         | F.-fenyő        | 38,3                         | 1,43                               | 51,4              |
| 1977                         | F.-fenyő        | 51,4                         | 1,00                               | 21,4              |
| 1973                         | E.-fenyő        | 6,—                          | 1,40                               | 90,—              |
| 1974                         | E.-fenyő        | 19,—                         | 1,59                               | 81,6              |
| 1975                         | E.-fenyő        | —                            | —                                  | —                 |
| 1976                         | E.-fenyő        | 18,1                         | 1,50                               | 60,—              |
| <b>Ágazat: Erdőfelújítás</b> |                 |                              |                                    |                   |
| 1973                         | F.-fenyő        | 7,6                          | 1,91                               | 70,—              |
| Összesen:                    |                 | 350,—                        | —                                  | 65,8              |

*Megjegyzések:*

1. A 350 ha alávont területből 1977. évben 3,7 ha erdőfenyő célállománytípus befejezésre került.
2. A halmazódás összesen sorban való súlyozása nem okszerű, mivel különböző évfázatú erdősítések kerülnének összesítésre.
3. A súlyozott eredmény oszlopban az összesen sorban megadott súlyozott eredmény %-ban, ugyancsak tájékoztató jellegű, a 2. pontban jelzett ok miatt.

Ismert tény, hogy erdősítési tevékenységünket az erdőssztyepp zónában a fás kultúra elterjedésének periferiális, potenciálisan tovább romlott termőhelyein végezzük. Két legjelentősebb, alkalmazott fafajunk: az erdei és a feketefenyő, amelyeket areájukon kívül alkalmazunk, plasztikus termőhelyigényüket felhasználva. A hidrológiai viszonyok az elmúlt évszázadban kedvezőtlenül alakultak, s ahhoz, hogy az ökológiailag oly kíváncsok lombárnyat erdeinkben biztosítsuk, a csökkenés mértékét fékezzük, a sarjüzemmód újra reneszánszát éli gazdaságunknál. Ez a sarjzartatási technológia biztosítja olyan lombállományok lombbal történő felújítását, amelyet már mesterséges erdősítéssel biztosítani nem tudnánk. Az 1. sz. táblázatban jelzett 1500—1600 ha folyamatos sarj eredetű erdőfelújításunk 70—80 %-át ez a technológia biztosítja.

- B) Zárványterületeink beerdősítésében ugyancsak célszerűnek tartjuk a mélylazítás alkalmazását.

C) Az erősen buckás, homoki formakincsben igen gazdag, szélsőséges vagy igen száraz vízgazdálkodású területeken, a „küszöb alatti” erdősítések megvalósítására ugyancsak ésszerű igénybe venni a mélylazításos technológiát. Itt a mindenáron való forgatás sem biztosítana más eredményt, mint ugyanazt a feketefenyvest, amit gazdaságosabban megvalósíthatunk mélylazítóval.

D) Jó szolgálatot tesz ez a technológia azokon a területeken is, ahol a környezetvédelmi-természetvédelmi célok dominálnak. Itt lehetőséget ad arra: hogy a természetes beerdősülés progresszív szukcessziós sorát meg nem szakítva, elősegítse a zártabb erdőfoltok kialakulását. Ez részben a gyökérszaggasztás során felverődő sarjak, illetve a parlagfoltokra ültetett csemeték révén érhető el. Így biztosítható egy magasabb rendű erdei ökoszisztéma, amely szélesebb génalappal, nagyobb önregulációs képességgel rendelkezik, s háborítatlan marad a domborzati formakincs, a természetes termőhelylanc is.

Jelen ötéves tervünkben erdőfelújításaink és telepítéseink 10 %-án terveztük ennek az eljárásnak az alkalmazását. Ha az alkalmazási területet helyesen választjuk meg, a technológiai követelményeket gondosan betartjuk, nem lehet kétséges munkánk eredménye.

Természetesen feladataink 90 %-át a továbbiakban is a teljes talaj-előkészítéssel kívánjuk megoldani. *A homoktalaj meliorációja, az erdősítések kritikus, korai szakaszában biztosított jelentős víztöbblet az, amely — véleményünk szerint — fiatal erdősítéseink eredményességének titka.* Bátorítanak bennünket az elért eredmények.

Kiválasztottuk az 1971—72. években átadott, fenyő típusú erdősítéseinket — vizsgálat céljából — annak igazolására, hogy a teljes talaj-előkészítés garancia még az igen aszályos esztendő kárainak mérséklésére is.

Ezen évjáratú erdősítéseink átvészelték az 1968—69. évi, igen aszályos esztendőket is, lényegében jelentős részük ezen években volt 1—3 éves fiatalos.

A kiértékelés összesítését a 3. táblázat tartalmazza.

3. táblázat

**Az 1971. és 1972. években befejezett erdei- és feketefenyő célállománytípusú erdősítések értékelése**

(Erdőtelepítési és erdőfelújítási ágazatokban összesen)

| 1971. évben                  |              |                            | 1972. évben            |              |                            |
|------------------------------|--------------|----------------------------|------------------------|--------------|----------------------------|
| Alávont ter. ha-ban          | Kor<br>évben | Halmo-<br>zódás<br>(X-ros) | Alávont<br>ter. ha-ban | Kor<br>évben | Halmo-<br>zódás<br>(X-ros) |
| súlyozott átlag              |              |                            | súlyozott átlag        |              |                            |
| erdeifenyő célállománytípus  |              |                            |                        |              |                            |
| 449                          | 6,38         | 1,66                       | 544                    | 5,05         | 1,73                       |
| feketefenyő célállománytípus |              |                            |                        |              |                            |
| 1128                         | 6,50         | 1,66                       | 1040                   | 5,30         | 1,90                       |
| 120                          |              |                            |                        |              |                            |

## Az OEE kecskeméti csoportja által végzett véleménykutatás összesítő eredményei

| A felmérőlapon feltett kérdések                                                                                                                     | Adott válaszok %-os megoszlása |                     |             |                     |     |                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|---------------------|-------------|---------------------|-----|-------------------|
|                                                                                                                                                     | KEFAG-dolg.                    | Felkért szakemberek | KEFAG-dolg. | Felkért szakemberek |     |                   |
| 1. Mi a véleménye „T”- és „M”-technológiák vízháztartási (vízhasznosítási) viszonyáról?                                                             |                                |                     |             |                     |     |                   |
| a) beszívargó víz több-e „M”-nél?                                                                                                                   | 9                              | igen                | 7           | 91                  | nem | 93                |
| b) elpárolgó víz kevesebb-e „M”-nél?                                                                                                                | 36                             | igen                | 29          | 64                  | nem | 71                |
| c) általában a vízháztartás hol kedvezőbb?                                                                                                          | 5                              | „M”                 | 14          | 95                  | „T” | 86                |
| 2. Aszálykár mértéke hol kedvezőbb (kisebb)?                                                                                                        | 9                              | „M”                 | 14          | 91                  | „T” | 86                |
| 3. Pajor- és egyéb gyökérkárosítás hol kisebb?                                                                                                      | 5                              | „M”                 | 36          | 95                  | „T” | 64                |
| 4. Tapasztalata szerint az I. kivitel évében a megeredési és megmaradási százalék hogy alakul?                                                      |                                |                     |             |                     |     |                   |
| „M”-nél átlagos megeredési                                                                                                                          | 73 <sup>0/0</sup>              |                     |             |                     |     | 78 <sup>0/0</sup> |
| átlagos megmaradási                                                                                                                                 | 48 <sup>0/0</sup>              |                     |             |                     |     | 56 <sup>0/0</sup> |
| „T”-nél átlagos megeredési                                                                                                                          | 82 <sup>0/0</sup>              |                     |             |                     |     | 82 <sup>0/0</sup> |
| átlagos megmaradási                                                                                                                                 | 66 <sup>0/0</sup>              |                     |             |                     |     | 66 <sup>0/0</sup> |
| 5. „M”-nél a növekedési erély eléri-e „T”-t?                                                                                                        | —                              | igen                | 21          | 100                 | nem | 79                |
| 6. Fiatalos korai záródása, a befejezett erdősítéskénti átadhatósága több év-e, mint „T”-nél?                                                       | 100                            | igen                | 79          | —                   | nem | 21                |
| a) ha több, véleménye szerint hány évvel?                                                                                                           | 2,7 év                         |                     |             |                     |     | 1,5 év            |
| 7. Folyamatos erdősítés, ápolás élőmunka-igénye „M”-nél több-e?                                                                                     | 46                             | igen                | 38          | 54                  | nem | 62                |
| a) az ápolást az adott (rendelkezésre álló) gépsorral megoldottnak tekintie-e „M”-nél?                                                              | 29                             | igen                | 46          | 71                  | nem | 54                |
| 8. Az erdőfelújítás ágazatban, rontott akácok állománycseréje esetén: fenyőtípussal történő újraterelítésre alkalmasabbnak tartja-e „M”-et „T”-nél? | 5                              | igen                | 29          | 95                  | nem | 71                |
| 9. „M”-technológia alkalmas-e „T”-technológia eredményes felváltására?                                                                              | 5                              | igen                | 38          | 95                  | nem | 62                |

## JELMAGYARÁZAT:

„M” = mélylazításos talaj-előkészítésen alapuló erdősítési technológia.

„T” = teljes talajelőkészítésen alapuló erdősítési technológia.

A 3. táblázatban jelzett értékek: az erdősítés halmozódása, a befejezés átlagos átfutásának ideje még csökkenthető is, fokozott technológiai fegyelem biztosításával.

Feladataink megoldására gépsoraink és a szükséges kapacitás biztosított.

Tudjuk azt, hogy vannak társgazdaságok, ahol a mélylazításos technológia forradalmi változásokat eredményezett és igen jelentős előrelépést jelent.

Az erdőművelési szakosztály országos tanulmányútját követően, az OEE kecskeméti csoportja szervezésében kérdőíveket küldtünk a társgazdaságok szakembereinek, tapasztalt nyugdíjas kollégáknak, közvetlen munkatársainknak (erdészvezetők, műszaki vezetők, kerületvezetők), a témát ismerő erdőfelügyelőknek, erdőrendezőknek.

Felkértük őket, hogy válaszaikkal segítsenek bennünket. Adott válaszaikat ezúton is köszönjük.

A kapott válaszokat (22 fő közvetlen munkatársunk, 14 fő felkért külső szakember), a 4. táblázatban összegeztük.

Vállalatunk kollektívája gigászi munkát végez, a Duna—Tisza közí táj átalakítása, az erdőgazdálkodás fellendítése érdekében.

Munkánkat tiszta szívvel, erdészbecsülettel végeztük, s kívánjuk tenni a jövőben is.

---

---

Z. Bludovsky, A. Hrazdira és J. Jindra: **Az erdőgazdaság racionalizálása** 263 oldal, 93 ábra és 14 táblázat (Racionalizace lesního hospodářství, Praha. Lesnické aktuality — 24).

A könyv átfogja az egész erdészeti termelést és irányítást. „Az erdőművelés racionalizálása” c. fejezetben gyakorlatias, rövid fogalmazásban adják közre a legkorszerűbb ismeretanyagokat a maggazdálkodásról, a szaporítóanyag-termesztésről, ezen belül a csemete-nevelésről polyetilén tasakban. „Nisula”-módszerrel, burkolt gyökérzetrel, a gépesített csemeteiskolázásról az automatizált öntözésről, a gépesített csemetekitermelésről és az ültetési anyag tárolásáról klimatikus térben. Foglalkoznak a vágástakarítás korszerű megoldásával, a gépesített és vegyszeres talaj-előkészítéssel, a csemeteültetés racionális változataival, a vegyszeres és mechanikus ápolással, a vegyszeres, mechanikus és biológiai erdővédelemmel, vadkárelhárítással, a nevelővágásokat megelőző feltárással, a gépesített és vegyszeres, sematikus és szelektív nevelővágásokkal.

„A fakitermelési és anyagmozgatási folyamat racionalizálásának fő irányzatai” c. fejezetből megismerhetjük a termelésszervezés, a műszaki színvonal-emelés, a termelési költségcsökkentés, a munkavédelem, a termelés-tervezés és -irányítás tennivalóit. Behatóan tárgyalják a fakitermelési munkaműveletek racionalizálását a döntéstől a számbavételig, a termelési szakaszok racionalizálását a választékban termeléstől a „progresszív” gépes változatokig és a komplex munkacsoportok jelentőségét a termelési folyamat racionalizálásában.

Az erdészeti szakirodalomban különösen hízagpótló „a termelésirányítás racionalizálása” című fejezet, amelyben az irányítás szervezetével, műszaki segédeszközeivel, módszereivel, az információs és optimális döntési rendszerrel, valamint a segédüzemágak racionalizálásával foglalkoznak.

Részletes és gyakorlatias ismeretek birtokába juthat az olvasó az erdészeti munkafolyamatok sajátosságairól, a munkahelyi szervezés feladatairól, a munkamegosztásról és kooperációról, a munkafolyamat elemzéséről, és a racionalizálás hatékonyságának értékeléséről.

A művet gazdag csehszlovákiai és nemzetközi irodalomjegyzék zárja.

Dr. Szász Tibor